

Seminaria europejskie

8. seminarium
koordynator: Joanna Różycka-Thiriet

23 stycznia 2019 roku
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Unia Europejska i Stany Zjednoczone Trumpa – czy możemy jeszcze na siebie liczyć?

Goście:

- **Jacek Najder**, były stały przedstawiciel Polski przy NATO, były ambasador Polski w Afganistanie
- **Michał Kobosko**, dyrektor Atlantic Council

SŁOWNICZEK PRZETRWANIA

Prezydent USA – to najważniejsza postać w amerykańskim systemie sprawowania władzy (stąd też mówi się o systemie prezydenckim). Kieruje administracją i pracami władzy wykonawczej (w USA nie ma stanowiska premiera). Prezydenta wraz z wiceprezydentem wybiera się na 4 lata. Na urząd prezydenta może kandydować osoba będąca od urodzenia obywatelem Stanów Zjednoczonych, która ukończyła 35 lat i mieszka w USA od co najmniej 14 lat. Takie same warunki musi spełniać kandydat na wiceprezydenta, bo w razie usunięcia prezydenta z urzędu, jego śmierci, zrzeczenia się przez niego urzędu lub jego niezdolności do sprawowania władzy, kompetencje prezydenta przechodzą w ręce jego zastępcy. Jeśli zajdzie taka potrzeba, wiceprezydent rządzi do końca kadencji, nie przewidziano bowiem rozpisywania przedterminowych wyborów prezydenckich. XX poprawka do konstytucji dokładnie określa, że *kadencja prezydenta i wiceprezydenta upływa w południe dnia 20 stycznia*. Prezydentem USA można być maksymalnie przez 2 kadencje. Od 1845 roku wybory prezydenckie odbywają się zawsze we wtorek po pierwszym poniedziałku listopada (a więc najwcześniej 2 listopada, a najpóźniej 8). Amerykanie nie głosują bezpośrednio na preferowanego kandydata. Dopiero specjaliści elektorzy, mając w pamięci wyniki głosowania w swoich stanach, faktycznie wybierają szefa państwa. Każdy stan ma tylu elektorów, ilu ma przedstawicieli w Kongresie. Głosowanie elektorów ma miejsce w pierwszy poniedziałek po drugiej środzie grudnia. Kolejne wybory prezydenckie odbędą się w 2020 roku.

TTIP (*Transatlantic Trade and Investment Partnership*) – umowa o Transatlantyckim partnerstwie w dziedzinie handlu i inwestycji, negocjowana między USA i Unią Europejską (w jej imieniu przez Komisję Europejską) w latach 2013-2016. Odbyło się 15. rund negocjacyjnych. Traktat miał dotyczyć takich kwestii jak bezpieczeństwo żywności, zdrowie zwierząt i roślin, chemikalia, kosmetyki, wyroby medyczne, leki. Komisja zakładała, że zawarcie porozumienia przyniesie UE wiele korzyści – dostęp do amerykańskiego rynku dla europejskich firm, mniejsze formalności administracyjne dla eksporterów, nowe przepisy ułatwiające obopólny handel i inwestycje, nowe miejsca pracy, stymulację gospodarki, obniżkę cen itd. Prezydent USA Donald Trump do zwolenników TTIP-u nie należy. Od 2016 negocjacje nie posuwają się naprzód. Natomiast UE i USA przymierzają się do rozpoczęcia negocjacji w sprawie dwóch innych umów: porozumienia handlowego dotyczącego zniesienia ceł na towary przemysłowe (z wyłączeniem produktów rolnych) i porozumienia w sprawie oceny zgodności (dzięki niemu firmom ma być łatwiej udowodnić, że ich produkty są zgodne z normami USA i unijnymi). USA są największym partnerem handlowym UE

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Działania Fundacji Schumana są współfinansowane przez Unię Europejską, w ramach Programu *Europa dla Obywateli*

Przedstawicielstwo w Polsce

Seminaria objęte są honorowym patronatem Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce

(16,9% unijnego handlu towarowego w 2017 r.). Jeśli chodzi o unijny import, Stany (13,8%) plasują się za Chinami (20,2%). Ale UE najwięcej towarów eksportuje właśnie do USA (20%). W 2017 roku nadwyżka UE w handlu towarowym wyniosła 119 mld euro.

Porozumienie nuklearne z Iranem (oficjalna nazwa: Wspólny kompleksowy plan działania, JCPOA) - umowa podpisana 14 lipca 2015 roku w Wiedniu przez Iran i sześć mocarstw - USA, Wielką Brytanię, Francję, Chiny, Rosję i Niemcy (określanych niekiedy jako **P5+1**, ponieważ jest to 5 stałych członków Rady Bezpieczeństwa plus Niemcy) oraz Unię Europejską. Iran, który jest sygnatariuszem **układu o nierozprzestrzenianiu broni atomowej (NPT)**, prowadził prace zmierzające do wyprodukowania takiej broni. W porozumieniu z 2015 roku Teheran zgodził się jednak na ograniczenie swojego programu nuklearnego w zamian za zniesienie dotkliwych sankcji gospodarczych. Zgodził się na inspekcje ONZ, które muszą jednak zostać wcześniej zaakceptowane przez irańskie władze. 8 maja 2018 prezydent Trump ogłosił, że Stany wycofują się z umowy (uznał ją za nieefektywną) i zapowiedział sankcje wobec Iranu. Pozostali sygnatariusze z umowy się nie wycofali i teraz muszą zadbać, aby podmioty handlujące z Iranem nie padły ofiarą amerykańskich sankcji (od sierpnia 2018 obowiązuje m.in. embargo na sprzedaż do Iranu metali, części samochodowych, samolotów, w listopadzie zakazano zakupów irańskiej ropy, ale póki co na 6 miesięcy zakaz ten nie obejmuje Chin, Turcji, Korei Południowej, Indii, Włoch, Grecji, Japonii i Tajwanu, dla których USA zrobiły wyjątek). W odpowiedzi na amerykańskie sankcje w sierpniu 2018 UE zaktualizowała **tw. status blokujący** (pierwotnie wprowadzony przez UE w 1996 w reakcji na amerykańskie sankcje wobec Kuby, Iranu i Libii). Chodzi w skrócie o to, że Unia nie uznaje nowych amerykańskich sankcji na Iran i nie będzie uznawała zagranicznych decyzji np. wyroków sądowych wydanych na ich podstawie. Poszkodowane firmy będą mogły występować o odszkodowania od tego, kto wyrządził im szkodę. Gwoli ścisłości należy dodać, że UE zniósła sankcje gospodarcze i finansowe na Iran, ale pewne sankcje nadal obowiązują (np. embargo na broń, czy sankcje obejmujące technologię raketową).

Wojna celna UE-USA – 1 czerwca 2018 roku Unia Europejska objęta została amerykańskim cłami na stal i aluminium (które mają chronić amerykański rynek). 20 czerwca Unia Europejska wprowadziła tzw. środki równoważące - własne cła na amerykański import. Unijne cła w wysokości 10, 25, 35 i 50% objęły kilkaset produktów (m.in. soki owocowe, wieprzowinę, łańcuchy, śruby, sztucce, łodzie motorowe, jachty, motocykle, Burbon, karty do gry). A w lipcu Komisja nałożyła środki ochronne na przywóz niektórych wyrobów stalowych. Ponieważ eksport stali do Stanów stał się trudniejszy, istnieje ryzyko, że światowa stal, która miała trafić na rynek amerykański, zaleje rynek europejski. Stąd potrzeba ochrony europejskich producentów.

Paryskie porozumienie klimatyczne – zawarte w 2015 roku na zakończenie COP21 w Paryżu (**COP to Konferencja stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu**). 195 krajów zobowiązało się do działań, które mają ograniczyć globalne ocieplenie poniżej 2°C, a najlepiej do 1,5°. Przyjęte w Paryżu rozwiązania mają zastąpić obowiązujący do 2020 roku **protokół z Kioto** (wszedł w życie w 2005). W czerwcu 2017 roku Donald Trump ogłosił, że Stany nie będą już stroną porozumienia paryskiego. Dla przypomnienia – podobnie stało się z protokołem z Kioto. Co prawda USA go podpisały, ale go nie ratyfikowała (a więc w Stanach nie obowiązuje). Tymczasem UE stara się być w światową forpoczta działań na rzecz klimatu i ochrony środowiska. Cele UE na 2030 zakładają, że do tego roku unijne emisje gazów cieplarnianych zostaną zmniejszone o co najmniej 40% w stosunku do roku 1990, udział energii odnawialnych wyniesie co najmniej 27%, o 27% ma też wzrosnąć efektywność energetyczna.

DOBRCZE POWIEDZIANE – FRAZA DNIA

Spotykamy się dziś w Waszyngtonie, by rozpocząć nową fazę w relacjach między Stanami Zjednoczonymi i Unią Europejską – fazę bliskiej przyjaźni, silnych relacji handlowych, na których obie strony skorzystają, lepszej współpracy na rzecz globalnego bezpieczeństwa i dobrobytu i wspólnej walki z terroryzmem.

Stany Zjednoczone i Unia Europejska mają razem ponad 830 mln obywateli i ponad 50% światowego PKB. Jeśli połączymy siły, możemy uczynić naszą planetę lepszym, bardziej bezpiecznym i dostatnim miejscem. (...)

- fragment Wspólnego Komunikatu UE-USA po wizycie przewodniczącego Komisji Europejskiej Jeana-Claude'a Junckera w Białym Domu 25 czerwca 2018 roku. Jak ten nowy etap w relacjach wygląda, widać powyżej.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Działania Fundacji Schumana są współfinansowane przez Unię Europejską, w ramach Programu *Europa dla Obywateli*

Przedstawicielstwo w Polsce

Seminaria objęte są honorowym patronatem Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce